

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Vem kan man lita på? Förändringar i politiskt, institutionellt och socialt förtroende bland äldre i Österbotten

Näsman, Marina; Nyqvist, Fredrica; Lindell, Marina; Nygård, Mikael; Björklund, Siv

Published in:
Politiikka

DOI:
[10.37452/politiikka.91037](https://doi.org/10.37452/politiikka.91037)

Published: 07/12/2020

Document Version
Final published version

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Näsman, M., Nyqvist, F., Lindell, M., Nygård, M., & Björklund, S. (2020). Vem kan man lita på? Förändringar i politiskt, institutionellt och socialt förtroende bland äldre i Österbotten. *Politiikka*, 62(4), 354-378. <https://doi.org/10.37452/politiikka.91037>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Vem kan man lita på? Förändringar i politiskt, institutionellt och socialt förtroende bland äldre i Österbotten

MARINA NÄSMAN
FREDRICA NYQVIST
MARINA LINDELL
MIKAEL NYGÅRD
SIV BJÖRKLUND

ABSTRAKT

Förtroende för andra människor och samhällsliga institutioner är centralt för den sociala sammanhållningen. Tidigare forskning indikerar att förtroendenivåerna i Finland har sjunkit under de senaste decennierna. Detta har dock inte undersökts specifikt bland den äldre befolkningen, och i synnerhet inte för de äldre i landskapet Österbotten. Syftet med denna studie är att analysera förändringar i politiskt, institutionellt och socialt förtroende från år 2005 till 2016 bland svensk- och finskspråkiga äldre personer i Österbotten. I studien analyseras data från enkätstudien Gerontologisk Regional Databas (GERDA) utförd i Österbotten. Urvalet inkluderade 65- och 75-åringar och bestod av 1545 individer år 2005 och 1742 individer år 2016. Logistisk regression användes för att estimeras sannolikheten för att ha högt förtroende enligt studieår och språkgruppstillhörighet i vardera förtroendemått samtidigt som olika sociodemografiska faktorer inkluderades som kontrollvariabler. Nivån av politiskt och institutionellt förtroende var statistiskt signifikant lägre år 2016 jämfört med 2005 medan ingen signifikant förändring hittades gällande det sociala förtroendet. Resultaten visade också att förändringarna i förtroendemåtten varierade mellan språkgrupperna. De lägre nivåerna av förtroende som hittades i denna studie är ett potentiellt hot mot det sociala kapitalet som i sin tur är en viktig möjliggörare för ett aktivt åldrande och borde därför uppmärksammas och undersökas vidare.

INTRODUKTION

Andelen äldre ökar idag i de flesta länder i världen, inklusive i Finland (United Nations 2017). Den demografiska förändringen är betydelsefull av både politiska och sociala skäl. Exempelvis ökar trycket på offentliga institutioner som kommunal äldreomsorg och därmed blir frågor om förtroendet för dessa institutioners effektivitet, attraktivitet och kvalitet intressanta. Vissa bedömare menar också att vi på sikt kan få uppleva en förändrad generationsmässig maktbalans, eftersom de äldre blir fler samtidigt som de i regel är mer politiskt aktiva än yngre (t.ex. Goerres 2009; Nygård och Jakobsson 2013). Förutom att äldre personer generellt har ett högre politiskt engagemang, vilket visar sig i högre valdeltagande och politiskt deltagande mellan valen, vet vi även att förtroendet, särskilt det politiska förtroendet, vanligen är högre hos äldre jämfört med yngre åldersgrupper (Goerres 2009; Holmberg och Rothstein 2017; Nygård och Jakobsson 2013). Huruvida detta hör ihop med ålderseffekter eller generationseffekter är ännu oklart i den befintliga litteraturen. Det finns forskning som visar att särskilt det politiska förtroendet sjunker vid ekonomiskt och politiskt osäkra tider (Newton 2006), för att sedan återgå till liknande nivåer som innan, medan det sociala eller mellanmänniska förtroendet är mera stabilt över tid (Kumlin m.fl. 2018). Det kan således antas att även äldres förtroende påverkas under tider som kan tatts av ekonomiska nedskärningar, även om förändringar i äldres förtroende till vår kännedom inte har undersökts tidigare. Frågan om förändringar i äldres förtroende är inte bara viktig för graden av social inkludering, utan också för vilket förtroende den nordiska välfärdsstatsmodellen åtnjuter bland befolkningen. En av de grundläggande premisserna för denna modell, och speciellt skattefinansierade och universella fördelningsprogram, är det förtroende som modellen har bland de breda folklagen (ibid.). Likaså tyder tidigare forskning på att medlemskap i en språklig minoritetsgrupp kan ha en stimulerande effekt på såväl politiskt deltagande som förtroende (Nygård m.fl. 2011). Det som däremot inte är speciellt väl undersökt är hur olika former av förtroende förändrats över tid bland äldre personer, särskilt i en relativt "förtroenderik" region som Österbotten (Jakobsson och Nyqvist 2011; Karv 2020; Stolpe 2020), eller hur sådana förändringar skiljer sig mellan svensk- och finskspråkiga äldre. Syftet med artikeln är därför att analysera förändringar i tre olika former av förtroende bland äldre personer i Österbotten genom att använda enkätdata insamlade åren 2005 och 2016.

Förtroende ses i denna artikel som en del av det mera omfattande begreppet socialt kapital. Enligt statsvetaren Robert Putnam (2000) kan man urskilja tre aspekter av socialt kapital: deltagande i nätverk, ömsesidiga relationer och förtroende. Tidigare studier har visat att det finns samband mellan socialt kapital och olika hälsoutfall (t.ex. Gilbert m.fl. 2013; Islam m.fl. 2006) och det finns flera möjliga förklaringsmekanismer till varför ett högt socialt kapital inverkar positivt på välmående (Kawachi och Berkman 2000). En intressant förklaringsmodell lyfter fram att i samhällen med högt förtroende minskar transaktionskostnaderna och det blir enklare att få stöd för att lösa problem på ett effektivt sätt. Detta minskar i sin tur individuell stress som kan ge upphov till ohälsa. Med tanke på den internationella och nationella policydiskursen om det aktiva åldrandet (World Health Organisation [WHO] 2002) där en central målsättning är att utöka de sjukdomsfria åren bland äldre blir således även kunskap om äldres förtroende en viktig länk i vår förståelse av förhållanden som kan skapa en god ålderdom. Utgående från denna referensram väljer vi här att använda äldres politiska, institutionella samt

sociala förtroende som ett centralt mått på socialt kapital och som möjliggörare av ett aktivt åldrande.

Vi inleder med en genomgång av olika former av förtroende och hur dessa är sammankopplade. Vi redogör även för tidigare forskning gällande hur utvecklingen har sett ut över tid. Vi fortsätter med att diskutera betydelsen av språkgruppstillhörighet för förtroendet och tidigare forskning om förtroende ur ett jämförande perspektiv med fokus på Österbotten. Vi avslutar artikeln med att diskutera resultaten och vilka utmaningar som samhället står inför i och med förändrade nivåer av förtroende.

OLIKA FORMER AV FÖRTROENDE

Tillit eller förtroende är en central resurs för ett fungerande samhälle och en hög nivå av tillit har visat sig vara central när det gäller individuella utfall som välbefinnande och hälsa (Elgar 2010; Kim m.fl. 2008), men även för att kunna åstadkomma kollektiva lösningar för välfärden som till exempel en fungerade skattefinansierad social- och hälsovård (Rothstein och Uslaner 2005). Tillit kan beskrivas som socialt inlärd och socialt bekräftade förväntningar på en annan aktörs pålitlighet (Barber 1983; Yamagishi och Yamagishi 1994) och är knutet till en känsla av förutsägbarhet och normalitet. Vissa teoretiker gör en åtskillnad mellan begreppen tillit och förtroende (Luhmann 1979; Seligman 1997). Tillit (eng. *trust*) används som begrepp för att beskriva tilliten mellan individer, s.k. horisontell tillit, medan förtroende (*confidence*) används för att beskriva förtroendet mellan individen och olika institutioner såsom polisen, riksdagen och rättsväsendet. Det senare brukar även kallas för vertikalt förtroende (Putnam 2000). I den här artikeln gör vi ingen åtskillnad mellan begreppen tillit och förtroende utan benämner det sociala (mellanmänskliga) förtroendet, det politiska förtroendet samt det institutionella förtroendet som förtroende. Vi är dock medvetna om att dessa olika former av förtroende kan uppstå på olika sätt.

Det finns två olika skolor om bakgrunden till det sociala förtroendet. Den ena har ett nerifrån-upp perspektiv som understryker att den sociala tilliten är starkt sammankopplad med psykologiska mekanismer (Glanville och Paxton 2007) och egenskaper som optimism (Uslaner 2001). Enligt Uslaner (2001) är det sociala förtroendet inte beroende av tillfälliga erfarenheter, det vill säga attityden gentemot andra människor är rätt så stabil och påverkas inte direkt av erfarenheter man får genom att interagera med andra. Grunderna sätts tidigt i livet och förtroende för andra människor påverkas inte av sinnesstämningen och enstaka erfarenheter. Den andra skolan lyfter fram välfärdssamhällets roll i skapandet av mellanmänskligt förtroende och anammar ett uppifrån-ner perspektiv. Enligt detta synsätt samvarierar institutionellt förtroende och mellanmänskligt förtroende så att i utvecklade välfärdssamhällen är både det institutionella och det sociala förtroendet högt. Detta kan man hitta stöd för i bland annat forskning baserad på *European Social Survey* som visar att det finns ett samband mellan socialt och institutionellt förtroende. Individer som litar på andra människor tenderar också att lita på tjänstemän som arbetar i institutionerna (se Grönlund och Setälä 2012).

En distinktion som ibland görs när man undersöker socialt förtroende är den mellan partikulärt, eller särskiljande förtroende, och generaliserat förtroende (Uslaner 2002). Partikulärt

förtroende handlar om att man litar endast på de individer som man vet något om, exempelvis en vän, medan generaliserat förtroende utgår från mer generell information om sociala grupper och situationer, till exempel att jag litar på mina landsmän eftersom samhället fungerar. Partikulärt förtroende tenderar att vara högt i små samhällen där människor som är relativt lika varandra är beroende av varandra och umgås mycket med varandra, till exempel på landsbygden. Fördelen med ett högt partikulärt förtroende är att samhörigheten i samhället är stor. Nackdelen är att grupper utanför den egna gruppen och främlingar lätt misstros. Förtroende inom en sluten cirkel är bra för dem som är inom cirkeln men dåligt för dem som är utanför. Generaliserat förtroende är tron på att de flesta andra människor går att lita på. Eftersom en stor del av interaktionen i samhället sker med människor vi inte känner eller inte har något gemensamt med kan generaliserat förtroende ses som viktigare för samhället överlag.

Institutionellt och politiskt förtroende ses ibland som ett mått på stödet för den politiska regimen (Newton 2006). Vi gör emellertid i vår studie en åtskillnad mellan politiskt och institutionellt förtroende (Rothstein och Stolle 2008). Det politiska förtroendet syftar på förtroendet för politiska institutioner, som riksdag och regering, medan det institutionella förtroendet hänvisar till offentliga opolitiska serviceinstitutioner (här folkpensionsanstalten och den kommunala äldreomsorgen). Institutionellt förtroende är beroende av att institutionerna lever upp till de normativa förväntningar som medborgarna har och politiskt förtroende bestäms av de förväntningar man har på politiska aktörer och institutioner och hur väl dessa når upp till förväntningarna (Warren 1999). Vardagliga erfarenheter av politiska aktörer och institutioner påverkar förtroende mera än personliga och sociodemografiska faktorer (Bäck m.fl. 2016). Vem som sitter vid makten och hur denna makt används inverkar också på det politiska förtroendet som tenderar att vara högre om man känner samhörighet med något politiskt parti, om man är politiskt intresserad och om man känner att man har möjlighet och kompetens att påverka politiken (ibid.). Hur individen bedömer en institutions förtroende hör samman med hur individen uppfattar institutionens kompetens, integritet, empati, transparens, värdegemenskap och närhet både i form av engagemang i institutionen och ens beroende av institutionen (Holmberg och Weibull 2017). Enligt Holmberg och Weibull (2017) är det framförallt kompetensen och huruvida värdegemenskapen förändras antingen politiskt, ideologiskt eller kulturellt som är särskilt centrala vid bedömningen. På längre sikt kan försvagat politiskt förtroende ha en negativ inverkan på det demokratiska systemets legitimitet (Bäck m.fl. 2016). Det kan även försvåra samhällelig utveckling och till och med öka lagstridigt beteende.

De olika förtroendetyperna kan ses som delvis sammankopplade men ändå skilda fenomen. Socialt förtroende grundar sig på individens egna erfarenheter om huruvida andra människor går att lita på medan politiskt förtroende byggs upp mera indirekt, bland annat via medias rapportering om politiska skeenden. Därför är socialt förtroende ofta mera stabilt medan det politiska förtroendet kan påverkas av ett lands ekonomiska läge eller politiska skandaler (Bäck 2019, 81). Det kausala sambandet mellan socialt förtroende och andra typer av förtroende är inte helt entydigt och varierar i olika studier. Å ena sidan visar tidigare forskning att personer med högt socialt förtroende också litar på politiska aktörer och institutioner. Personer med högt socialt förtroende har visat sig ha en högre medborgarkompetens vilket i sin tur kan leda till ett högre politiskt förtroende. Å andra sidan finns det resultat som tyder på att det kausala sambandet är motsatt, det vill säga att förtroendeingivande politiska aktörer kan fungera som rollmodeller och förebilder vilket

kan leda till ett ökat förtroende överlag för andra människor och därmed ett högre socialt förtroende. Om de politiska aktörerna saknar förtroende tenderar detta att ha en negativ effekt också på det sociala förtroendet (Bäck 2019). Forskning har också visat att det institutionella förtroendet ofta är högre jämfört med det politiska förtroendet (Rothstein och Stolle 2008).

TIDIGARE FORSKNING OM FÖRÄNDRINGAR I FÖRTROENDE ÖVER TID

I Sverige har man studerat det politiska och institutionella förtroendet sedan mitten av 1980-talet och resultaten visar att det sociala förtroendet har hållits på en relativt stabil nivå medan det politiska och institutionella förtroendet har sjunkit (Holmberg och Rothstein 2016). Det har inte genomförts lika systematiska förtroendestudier i Finland, men forskning baserad på *World Value Survey* och *European Social Survey* visar en nedåtgående trend i förtroendet för riksdagen sedan 1980-talet och särskilt under den ekonomiska krisen på 90-talet för att sedan öka igen under början av 2000-talet (Bäck och Kestilä 2009; Newton 2001). År 2015 litade cirka 74 procent av finländarna på riksdag och regering (Bäck 2017), vilket kan ses som högt i ett europeiskt perspektiv (Bäck m.fl. 2016; Bäck 2017). Under samma tidsperiod har det sociala förtroendet följt ett lite annorlunda mönster. När det politiska förtroendet sjönk kraftigt i slutet av 1980-talet och början av 90-talet ökade det sociala förtroendet inledningsvis i Finland (Newton 2001). Däremot visar siffror från mitten av 90-talet sjunkande nivåer av tillit för att sedan öka igen i början av 2000-talet (Bäck och Kestilä 2009). Dessa resultat stöder antagandet om att kopplingen mellan socialt, politiskt och institutionellt förtroende inte är helt entydig och att dessa förtroendekapital kan följa olika mönster även över tid (se Newton och Zmerli 2011 för närmare diskussion).

Även om äldre åldersgrupper tenderar att rapportera högre förtroende jämfört med yngre (t.ex. Bäck 2019), finns det begränsad kunskap när det gäller förändringar i förtroende över en längre tidsperiod. Under de senaste årtiondena har det dock skett förändringar i den finländska socialpolitiken som påverkat den sociala tryggheten för äldre och som även kan antas påverka förtroendekapitalet. Bland annat har pensionssystemets generositetsgrad sjunkit genom de pensionsreformer som skedde i mitten av 1990-talet samt år 2005 (Kangas m.fl. 2010). Sådana förändringar har ökat såväl ojämlikheten överlag som fattigdomsriskerna bland de äldre (Eurostat 2019). På sikt befaras detta öka den ekonomiska ojämlikheten i Finland men även förtroendekapitalet kan förändras i och med att behovsprövade och selektiva förmåner har visat sig minska denna förtroenderesurs som hela samhället gagnas av (Rothstein och Stolle 2008). Utan förtroende för det politiska etablissemanget eller centrala institutioner ökar transaktionskostnaderna i och med att samarbetsviljan, sammanhållningen och arbetet för ett gott samhälle även för olika utsatta grupper försvagas och försvåras. Studier visar att missnöjet med den offentliga servicen bland äldre är relativt utbredd, särskilt bland låginkomsttagare som har svårt att klara av att betala besöks- och klientavgifterna (Hannikainen 2018). Detta leder till att äldre låginkomsttagare är missnöjda inte bara med hälso- och sjukvården utan också med socialförsäkringssystemet och välfärdspolitiken i ett bredare perspektiv (ibid.).

Tidigare forskning i Sverige visar att förändringar i förtroendet har skett framförallt i mera utsatta grupper såsom bland arbetslösa och bland personer med sämre hälsa (Holmberg och

Rothstein 2016). Att tillhöra en språklig minoritetsgrupp betyder inte per automatik större risk för utsatthet men i Språkbarometer-undersökningarna har man hos den vuxna befolkningen dock kunnat se bland annat att relationerna mellan svensk- och finskspråkiga i Finland upplevs ha blivit sämre över tid, vilket kan tolkas som att språkklimatet har blivit hårdare (Lindell 2016; se även Statsrådets kansli 2017). I samma rapport kunde man även se en indikation på en viss försämring i den svenskspråkiga socialvården i tvåspråkiga kommuner med finska som majoritetsspråk. I Stadsrådets språkberättelse (2017) framkom det även att svenskspråkiga inom alla åldersgrupper har upplevt dubbelt så mycket diskriminering eller trakasserier på grund av språk jämfört med finskspråkiga. Dessa faktorer kunde i sin tur antas återspeglas i förändringar i förtroendet hos den svenskspråkiga befolkningen, inklusive hos äldre, även om detta hittills inte har blivit undersökt. Nedan diskuteras betydelsen av språklig minoritetsposition närmare.

SPRÅKLIG MINORITETSPOSITION OCH FÖRTROENDE

Betydelsen av språkval och språkgruppsidentifikation för socialt, politiskt och institutionellt förtroende hos äldre i två- och flerspråkiga kontexter lyfts inte specifikt fram som en egen aspekt i Putnams tre aspekter av socialt kapital (2000). På ett övergripande plan har ändå språket stor betydelse för social inkludering och delaktighet samtidigt som det är en viktig del av människors identitet (Office of the High Commissioner for Human Rights 2017). Studier om språkgruppstilhörighet med avseende på språks status som minoritets- eller majoritetsspråk i samhället visar därtill entydigt att minoritetsspråk i det postmodernistiska, postkapitalistiska och globaliserade samhället är hårt trängda och möjligheterna till språklig mångfald minskar drastiskt (se t.ex. Nettle och Romaine 2000; Skutnabb-Kangas och Phillipson 2010; Smith-Christmas m.fl. 2018). En språkligt sammanhållande faktor kan med andra ord stiga fram som en bidragande orsak till förändringar i politiskt, institutionellt och socialt förtroende i kontexter där majoritets- och minoritetsspråk möts. En allt större språklig mångfald i samhället ställer också krav på en fungerande kommunikation på flera språk för att undvika social exkludering samtidigt som tidigare studier visar att tillgång till service på modersmålet har ett positivt samband med förtroende (Grönlund och Isaksson 2008). I två- och flerspråkiga samhällen har forskning om ställning som etnisk och/eller språklig minoritet eller majoritet visat att det är svårt att hitta entydiga samband mellan språklig status och förtroende. Enligt Wilkes och Wu (2018) stärker demokratisering generellt förtroendet hos både minoriteter och majoriteter. En högre grad av demokratisering leder å andra sidan också till en klyfta i förtroende där majoriteten favoriseras genom att klyftan reflekterar inbördes maktpositioner i samhället. Denna favorisering gäller enligt Wilkes och Wu (2018) oberoende om minoriteten definieras på basis av etnisk självidentifiering, språk eller immigration. I en annan studie om politiskt förtroende bland språkliga minoriteter i Kanada (infödda fransktalande i Quebec), Storbritannien (skotsktalande) och Spanien (katalaner) noteras att personer som identifierade sig som endast enspråkig minoritet har ett starkare förtroende för regionala institutioner än för nationella institutioner, regeringar och parlament (Pelletier m.fl. 2008).

I Finland har studier visat att svenska språket är en väsentlig faktor för gruppidentifikation och till och med den mest centrala identitetsmarkören för finlandssvenskar (Liebkind och Henning-Lindblom 2015). Generellt visar studier om grupptillhörighet och indelningar i in- och utgrupper ifråga om minoriteter och majoriteter att ingrupsdefiniering är starkare hos majoriteter än hos minoriteter (Verkuyten 2005). Liebkind och Henning-Lindblom (2015) drar slutsatsen att en osäker majoritet och en osäker minoritet leder till att den osäkra majoriteten känner sig hotad och undviker att jämföra sig med minoriteter medan den osäkra minoriteten jämför sig med majoriteten och gärna identifierar sig med majoriteten. Däremot upplever en säker majoritet inte sin egen identitet hotad och den kan därför vara tolerant mot minoriteten. En säker minoritet kännetecknas av att man starkt identifierar sig med sin egen ingrupp och kräver erkännande av dess särdrag, till exempel språket. Tidigare studier om språkgruppstillhörighet har visat att finländare med svenska som registrerat modersmål identifierar sig starkt med både minoriteten (finlandssvenskar) och med nationen (finländare) samt att ett mera svenskspråkigt nätverk leder till en starkare identifikation som finlandssvensk (Henning-Lindblom och Liebkind 2007; Liebkind m.fl. 2006).

ÖSTERBOTTEN SOM FALL OCH DEN AKTUELLA STUDIEN

Eftersom vår studie fokuserar på äldres förtroende i tvåspråkiga österbottniska kontexter där finskan och svenskan lokalt växlar mellan att ha en minoritets- eller majoritetsställning kan språk och grupptillhörighet tänkas ha en viss inverkan på äldres förtroende. Som region är landskapet Österbotten tvåspråkigt med en knapp svenskspråkig majoritet (Finlands officiella statistik 2020) vilket utgör en god grund för jämförande studier mellan språkgrupper. I ljuset av de tidigare studierna kan våra respondenter lokalt sägas leva i osäkra minoriteter respektive majoriteter medan finskan på ett nationellt samhällsligt plan klart är majoritet och svenskan likaså är klart minoritet. Fördelen med att vara majoritet på nationell nivå har bland annat avspeglats i en studie av Nyqvist m.fl. (i tryck/2021) där finskspråkiga i lokal minoritetsposition hade bättre tillgång till service på modersmålet och var mer nöjda med servicen jämfört med svenskspråkiga i minoritetsposition. I resultatredovisningen tolkar vi i mån av möjlighet också betydelsen av språkens lokala och nationella minoritets- och majoritetsposition som en förklaring till likheter och skillnader i de äldres förtroende över tid.

I en jämförelse med andra tvåspråkiga regioner i Finland (Åboland och Nyland) har man i Österbotten ett högre förtroende för kommunalpolitiker och kommunala tjänstemän (Karv 2020). Man litar även mera på sina grannar, sina arbets- och studiekamrater och chefer men mindre på sådana personer man inte känner (Stolpe 2020). Detta kan bero på att Österbotten till största delen består av landsbygdskommuner och att avståndet mellan beslutsfattare och medborgare är kortare och att man känner sina grannar bättre om man bor på en mindre ort än om man bor i en större stad. I en studie från 2003 konstaterades att Österbotten i en nationell regional jämförelse låg över medelnivån när det gällde förtroendet för myndigheter (Alanen och Niemiläinen 2003). Det finns dock även forskning som hittat enbart marginella skillnader i socialt kapital, inklusive förtroende, mellan regionerna i Finland medan det fanns

ett tydligare samband mellan exempelvis utbildningsnivå och socialt kapital (Rinta-Kiikka m.fl. 2018).

Även om förtroendet i Österbotten nationellt sett verkar vara jämförelsevis högt finns det forskning som tyder på att skillnader mellan språkgrupperna kan förväntas. Tidigare forskning om socialt kapital utförd bland äldre i regionen Österbotten visar på skillnader i föreningsaktivitet mellan språkgrupperna så att äldre svenskspråkiga tenderar att vara mera engagerade i föreningslivet jämfört med finskspråkiga (Nygqvist m.fl. 2019). Däremot har det inte förekommit märkbara skillnader i det sociala förtroendet mellan språkgrupperna utan båda språkgrupperna visar ett högt förtroende för vänner och grannar (Nygqvist och Nygård 2013). Det institutionella och mellanmänniska förtroendet har studerats mera ingående av (Nygård m.fl. 2011). Studien visade att finskspråkiga äldre i Österbotten hade betydligt lägre förtroende för hälsovården än svenskspråkiga äldre, både i finländska Österbotten och i svenska Västerbotten. De som upplevde lågt institutionellt förtroende var mer benägna att uppleva högt mellanmänniskt förtroende, men sade sig samtidigt ha upplevt ålderism inom äldreården (ibid.). Det har dock inte undersökts hur förändringar i förtroende bland äldre i Österbotten ser ut över tid, både generellt och inom och mellan språkgrupperna.

Sammanfattningsvis finns det ett par punkter utgående från tidigare forskning som är av särskilt intresse för den aktuella studien vars syfte är att analysera förändringar i förtroende bland svensk- och finskspråkiga äldre personer i Österbotten från år 2005 till år 2016. För det första kan det antas att det sociala, institutionella och politiska förtroendet påverkas av olika faktorer och att dessa typer av förtroende påverkas i olika grad över tid. Vi utgår från att det sociala förtroendet är mera stabilt och inte påverkas direkt av erfarenheter man får av andra. Vi utgår även från ett antagande om att både det institutionella och politiska förtroendet påverkas av hur väl politikerna och institutionerna lever upp till de normativa förväntningarna och hur bra samhället fungerar vilket kan vara mer föränderligt över tid. Under en tid av ekonomiska nedskärningar och åtstramningspolitik kan det därför antas att förtroendet för politiker och institutioner har sjunkit. För det andra kan man utgående från såväl tidigare tvärsnittsstudier om äldres förtroende som studier om den generella befolkningen där språkgrupperna jämförs anta att språktillhörighet påverkar förtroendet i tvåspråkiga kontexter. Därtill kan det antas att svenskspråkigas mera utsatta situation som en nationell minoritet kan avspeglar sig i förändringar i förtroende på så sätt att de svenskspråkigas förtroende har sjunkit mera än de finskspråkigas. Utgående från diskussionen kan vi därmed formulera följande hypoteser:

Hypotes 1: Nivån av politiskt och institutionellt förtroende var lägre 2016 än 2005 medan nivån av det sociala förtroendet har hållits mera stabilt.

Hypotes 2: Nivån av förtroende har sjunkit kraftigare över tid hos de svenskspråkiga än bland de finskspråkiga äldre.

DATAMATERIAL OCH METODER

Data och urval

I studien används enkätdata från GERDA (Gerontologisk Regional Databas) som samlats in under sensommaren 2005 och hösten 2016. År 2005 skickades enkäten ut till 65- och 75-åringar (födda 1940 och 1930) i landskapet Österbotten och i Västerbotten. År 2016 utökades urvalet genom att inkludera 66-, 71-, 76-, 81- och 86-åringar (födda 1950, 1945, 1940, 1935 och 1930) samt genom att Seinäjokiområdet i Södra Österbotten lades till. Under båda undersökningsomgångarna skickades enkäten ut till samtliga personer inom de olika åldersgrupperna bosatta i de österbottniska kommunerna förutom i Vasa där enkäten skickades till varannan person. De potentiella respondenterna fick enkäten på det språk (svenska eller finska) som var angivet som deras modersmål i befolkningsregistret. Svarsprocenten i Österbotten år 2005 var 66,8 procent (svenskspråkiga 66,7 % och finskspråkiga 66,8 %) och år 2016 59,6 procent (svenskspråkiga 62,8 % och finskspråkiga 56,3 %). För att kunna jämföra skillnader över tid mellan svensk- och finskspråkiga i Österbotten inkluderades endast 66- och 76-åringarna från 2016 samt enbart individer bosatta i Österbotten (ej Västerbotten eller Södra Österbotten) i den aktuella studien. För enkelhetens skull kallas 65- och 66-åringarna samt 75- och 76-åringarna framledes för 65- respektive 75-åringar. Urvalet från år 2005 bestod av 1545 individer och 1743 individer år 2016.

Variabler

Fyra olika variabler användes för att mäta politiskt, institutionellt (på nationell respektive lokal nivå) och socialt förtroende. Politiskt och institutionellt förtroende mättes utgående från frågan "Hur stort förtroende har Du för följande samhällsinstitutioner?" med alternativet "Riksdag och regering" för politiskt förtroende och "Folkpensionsanstalten" (FPA) för institutionellt förtroende på nationell nivå samt "Äldreomsorgen" ("i den kommun där Du bor") för institutionellt förtroende på lokal nivå. Socialt förtroende mättes med frågan "Hur stort förtroende har Du för följande personer och grupper?" och alternativet "Grannar". Svartalternativen för samtliga frågor var "Stort förtroende", "Varken stort eller litet", "Litet förtroende" och "Kan inte ta ställning". För den här studien dikotomiserades variablerna så att "Stort förtroende" kodades som 1 medan de övriga alternativen kodades som 0.

Övriga variabler som inkluderades var undersökningsomgång (0=2005, 1=2016), språkgrupp (0=svenskspråkiga, 1=finskspråkiga), kön (0=man, 1=kvinna), åldersgrupp (0=65, 1=75), antal år i skola (0=9 år eller färre, 1=10 år eller fler), civilstånd (0=singel, 1=i förhållande) och kommuntyp (urban kommun, tätortskommun, landsbygds kommun). Kommuntypen bestämdes med hjälp av Statistikcentralens (2020) klassificering av kommuner.

Analys

Chi-två-test användes för att undersöka huruvida det fanns statistiskt signifikanta ($p < .05$) skillnader mellan andelen som hade högt förtroende 2005 och andelen som hade högt förtroende 2016 inom hela urvalet samt inom de olika språkgrupperna för respektive förtroendemått. Dessa analyser bidrar till att inledande testa såväl Hypotes 1 som Hypotes 2 på ett deskriptivt plan. För att ytterligare testa studiens två hypoteser användes logistisk regression för de multivariabla analyserna där fyra modeller testades för att undersöka förändringen i politiskt, institutionellt respektive socialt förtroende över tid och huruvida förändringen påverkades av språklig tillhörighet och övriga kontrollvariabler. Modell 1 justerades för undersökningsomgång medan Modell 2 även justerades för språkgrupp. För att kontrollera huruvida effekterna av undersökningsomgång och språkgrupp kunde förklaras av andra faktorer justerades Modell 3 för variablerna i Modell 1 och 2 samt för kön, åldersgrupp, antal år i skola, civilstånd och kommuntyp. I Modell 4 har det därutöver lagts till en interaktionsvariabel för undersökningsomgång och språkgrupp. Tillägget av en interaktionsvariabel möjliggör att undersöka huruvida effekten av språk varierade mellan undersökningsomgångarna. Bearbetningen av data genomfördes med det statistiska datahanteringsprogrammet SPSS 25.

RESULTAT

För att ge en övergripande beskrivning av studiens två urval redovisas fördelningen av variablerna kön, åldersgrupp, antal år i skola, civilstånd och kommuntyp år 2005 och 2016 i Tabell 1. Fördelningen av de olika variablerna var i flera fall, till exempel gällande kön och kommuntyp, snarlik år 2005 och 2016. Det kan ändå noteras att andelen 65-åringar och andelen med minst 10 års utbildning var märkbart högre år 2016 jämfört med 2005.

Tabell 1. Deskriptiv information för urvalet år 2005 och år 2016.

	2005 (n=1545) % (n)	2016 (n=1743) % (n)
Språkgrupp		
Svenskspråkiga	59.8 (924)	57.9 (1010)
Finskspråkiga	40.2 (621)	42.1 (733)
Kön		
Kvinnor	55.3 (854)	54.1 (943)
Man	43.6 (673)	45.9 (800)
Åldersgrupp		
65-åringar	52.1 (805)	64.8 (1129)
75-åringar	47.9 (740)	35.2 (614)
Antal år i skola		
9 år eller färre	45.2 (699)	32.4 (564)
10 år eller fler	46.1 (713)	67.0 (1167)
Civilstånd		
Singel	23.9 (369)	19.9 (347)
I förhållande	74.2 (1147)	79.7 (1390)
Kommuntyp		
Urban kommun	37.7 (583)	36.5 (636)
Tätortskommun	15.9 (245)	17.2 (299)
Landsbygdskommun	39.5 (611)	39.2 (683)

Förklaring. I tabellen presenteras andelen i procent och antalet individer inom parentes.

I Tabell 2 redovisas förekomsten av stort politiskt, institutionellt och socialt förtroende för hela urvalet 2005 och hela urvalet 2016 samt för de två språkgrupperna var för sig. I tabellen framkommer det även huruvida det skett en statistiskt signifikant förändring i andelen som har stort förtroende över tid. Gällande hela urvalet visar resultaten att andelen med stort politiskt förtroende (riksdag och regering) och andelen med stort institutionellt förtroende (FPA, äldreomsorgen) var statistiskt signifikant lägre år 2016 jämfört med år 2005. Däremot hade det inte skett någon signifikant förändring gällande det sociala förtroendet (grannar). Resultaten för de olika språkgrupperna skiljer sig något från varandra. Andelen med stort politiskt förtroende var statistiskt signifikant lägre hos de svenskspråkiga år 2016 jämfört med år 2005 medan andelen med stort politiskt förtroende hade hållits ungefär på samma nivå hos de finskspråkiga. Även när det gäller det sociala förtroendet var andelen svenskspråkiga med stort förtroende signifikant lägre 2016 jämfört med 2005 medan motsvarande förändring inte hittas hos de finskspråkiga. Däremot har andelen med stort institutionellt förtroende sjunkit inom båda språkgrupperna för såväl FPA som äldreomsorgen i kommunen.

Tabell 2. Förekomsten av stort politiskt, institutionellt och socialt förtroende hos alla respondenter och hos svensk- och finskspråkiga var för sig år 2005 och år 2016 samt jämförelser i fördelningen mellan respektive grupper över tid.

	Alla respondenter			Svenskspråkiga			Finskspråkiga		
	2005 (n=1545)	2016 (n=1743)	<i>p</i>	2005 (n=924)	2016 (n=1010)	<i>p</i>	2005 (n=621)	2016 (n=733)	<i>p</i>
Stort förtroende för									
Riksdag och regering	18.7 (268)	8.9 (149)	<.001	21.1 (181)	5.5 (53)	<.001	15.2 (87)	13.7 (96)	.446
Folkpensionsanstalten	42.8 (614)	30.5 (512)	<.001	41.8 (359)	26.7 (259)	<.001	44.2 (255)	35.8 (253)	.002
Äldreomsorgen	37.0 (531)	25.9 (441)	<.001	45.4 (393)	31.3 (309)	<.001	24.2 (138)	18.5 (132)	.012
Grannar	38.7 (536)	36.6 (615)	.223	41.2 (348)	36.1 (351)	.024	34.8 (188)	37.3 (264)	.368

Förklaring. I tabellen presenteras andelen med stort förtroende i procent och antalet individer inom parentes. Analyserna gällande gruppjämförelserna har gjorts med chi-två-test.

De multivariabla logistiska regressionsanalyserna av de fyra olika utfallsvariablerna redovisas separat i Tabell 3, 4, 5 och 6. För såväl politiskt förtroende (Tabell 3) som institutionellt förtroende (Tabell 4 och 5) var sambandet mellan förtroende och undersökningsomgång statistiskt signifikant i alla modeller, vilket betyder att sannolikheten för att ha stort förtroende var högre år 2005 jämfört med 2016 även när effekten av språk, kön, ålder, utbildning, civilstånd och boendeort tagits i beaktande. Resultaten i Tabell 6 visar däremot att undersökningsomgång inte hade något statistiskt signifikant samband med socialt förtroende. De facto så var kommuntyp den enda variabeln som hade ett statistiskt signifikant samband med det sociala förtroendet, där sannolikheten för att ha stort socialt förtroende var högre hos de som bodde i en tätorts- eller landsbygdskommun jämfört med de som bodde i en urban kommun. Detta betyder samtidigt att sannolikheten för att ha stort förtroende för grannar inte påverkades av språklig tillhörighet när vi kontrollerade för de andra variablerna, även om resultaten i Tabell 2 visade att andelen svenskspråkiga som hade stort förtroende minskade signifikant över tid i den bivariata analysen.

Tabell 3. Multivariabel logistisk regression av politiskt förtroende. Resultaten redovisas i form av oddskvoter (OK), 95 % konfidensintervall (KI) och p-värde (p).

	Modell 1			Modell 2			Modell 3			Modell 4		
	OK	KI	p	OK	KI	p	OK	KI	p	OK	KI	p
Förtroende för riksdag och regering (1=stort)												
Undersökningsomgång												
2005	1			1			1			1		
2016	0.43	0.34-0.53	<.001	0.42	0.34-0.53	<.001	0.42	0.33-0.53	<.001	0.21	0.15-0.30	<.001
Språkgrupp												
Svenskspråkiga				1			1			1		
Finskspråkiga				1.16	0.94-1.43	.172	1.47	1.15-1.87	.002	0.83	0.60-1.15	.259
Kön												
Man				1			1			1		
Kvinna				0.95	0.75-1.20	.657	0.93	0.74-1.18	.565			
Åldersgrupp												
65-åringar				1			1			1		
75-åringar				1.17	0.93-1.48	.180	1.17	0.92-1.48	.201			
Antal år i skola												
9 år eller färre				1			1			1		
10 år eller fler				1.52	1.19-1.94	.001	1.47	1.15-1.88	.002			
Civilstånd												
Singel				1			1			1		
I förhållande				0.91	0.70-1.20	.510	0.90	0.69-1.18	.450			
Kommuntyp												
Urban kommun				1			1			1		
Tätortskommun				1.35	0.97-1.88	.072	1.33	0.96-1.85	.085			
Landsbygds-kommun				1.49	1.14-1.95	.003	1.47	1.12-1.92	.005			
Undersökningsomgång										3.88	2.40-6.30	<.001
*språkgrupp												

Förklaring: Undersökningsomgång*språkgrupp är en interaktionsvariabel mellan undersökningsomgång och språkgrupp.

Tabell 4. Multivariabel logistisk regression av institutionellt förtroende på nationell nivå. Resultaten redovisas i form av oddskvoter (OK), 95% konfidensintervall (KI) och p-värde (p).

	Modell 1			Modell 2			Modell 3			Modell 4		
	OK	KI	p	OK	KI	p	OK	KI	p	OK	KI	p
Förtroende för Folkpensjonsanstalten (1=stort)												
Undersökningsomgång												
2005	1			1			1			1		
2016	0.59	0.51-0.68	<.001	0.59	0.50-0.68	<.001	0.61	0.52-0.71	<.001	0.53	0.43-0.66	<.001
Språkgrupp												
Svenskspråkiga	1			1			1			1		
Finskspråkiga	1.30	1.12-1.51	.001	1.31	1.11-1.55	.002	1.13	0.89-1.43	.330	1.13	0.89-1.43	.330
Kön												
Man	1			1			1			1		
Kvinna	1.03	0.88-1.21	.682	1.03	0.88-1.21	.682	1.03	0.88-1.21	.720	1.03	0.88-1.21	.720
Åldersgrupp												
65-åringar	1			1			1			1		
75-åringar	1.22	1.04-1.44	.018	1.22	1.04-1.44	.018	1.22	1.03-1.44	.019	1.22	1.03-1.44	.019
Antal år i skola												
9 år eller färre	1			1			1			1		
10 år eller fler	0.96	0.81-1.13	.624	0.96	0.81-1.13	.624	0.95	0.81-1.12	.560	0.95	0.81-1.12	.560
Civilstånd												
Singel	1			1			1			1		
I förhållande	0.99	0.82-1.20	.927	0.99	0.82-1.20	.927	0.99	0.82-1.20	.900	0.99	0.82-1.20	.900
Kommuntyp												
Urban kommun	1			1			1			1		
Tätorts-kommun	1.02	0.81-1.27	.900	1.01	0.81-1.27	.900	1.01	0.81-1.27	.914	1.01	0.81-1.27	.914
Landsbygds-kommun	0.93	0.77-1.12	.443	0.93	0.77-1.12	.443	0.93	0.77-1.11	.420	0.93	0.77-1.11	.420
Undersökningsomgång												
*språkgrupp							1.33	0.97-1.83	.078	1.33	0.97-1.83	.078

Förklaring: Undersökningsomgång*språkgrupp är en interaktionsvariabel mellan undersökningsomgång och språkgrupp.

Tabell 5. Multivariabel logistisk regression av institutionellt förtroende på kommunal nivå. Resultaten redovisas i form av oddskvoter (OK), 95% konfidensintervall (KI) och p-värde (p).

	Modell 1			Modell 2			Modell 3			Modell 4		
	OK	KI	p	OK	KI	p	OK	KI	p	OK	KI	p
Förtroende för äldreomsorgen (1=stort)												
Undersökningsomgång	1			1			1			1		
2005												
2016	0.60	0.51-0.69	<.001	0.60	0.51-0.70	<.001	0.67	0.57-0.80	<.001	0.67	0.54-0.83	<.001
Språkgrupp												
Svenskspråkiga	1			1			1			1		
Finskspråkiga				0.44	0.37-0.52	<.001	0.53	0.44-0.64	<.001	0.53	0.41-0.69	<.001
Kön												
Man							1			1		
Kvinna							1.13	0.95-1.34	.177	1.13	0.95-1.34	.178
Åldersgrupp												
65-åringar							1			1		
75-åringar							1.65	1.38-1.96	<.001	1.65	1.38-1.96	<.001
Antal år i skola												
9 år eller färre							1			1		
10 år eller fler							0.85	0.71-1.01	.064	0.85	0.71-1.01	.064
Civilstånd												
Singel							1			1		
I förhållande							0.92	0.75-1.13	.426	0.92	0.75-1.13	.425
Kommuntyp												
Urban kommun							1			1		
Tätorts-kommun							1.90	1.48-2.43	<.001	1.90	1.48-2.43	<.001
Landsbygds-kommun							2.16	1.77-2.64	<.001	2.16	1.77-2.64	<.001
Undersökningsomgång												
*språkgrupp										1.01	0.71-1.44	.949

Förklaring: Undersökningsomgång*språkgrupp är en interaktionsvariabel mellan undersökningsomgång och språkgrupp.

Tabell 6. Multivariabel logistisk regression av socialt förtroende. Resultaten redovisas i form av oddskvoter (OK), 95% konfidensintervall (KI) och p-värde (p).

	Modell 1			Modell 2			Modell 3			Modell 4		
	OK	KI	p	OK	KI	p	OK	KI	p	OK	KI	p
Förtroende för grannar (1=stort)												
Undersökningsomgång												
2005	1			1			1			1		
2016	0.91	0.79-1.06	.223	0.92	0.79-1.06	.238	0.91	0.78-1.07	.257	0.82	0.66-1.01	.059
Språkgrupp												
Svenskspråkiga	1			1			1			1		
Finskspråkiga				0.91	0.78-1.06	.220	1.02	0.86-1.21	0.88	0.69-1.13	.322	
Kön												
Man				1			1			1		
Kvinna				1.08	0.92-1.27	.350	1.08	0.92-1.26	.377	1.08	0.92-1.26	.377
Åldersgrupp												
65-åringar				1			1			1		
75-åringar				1.15	0.98-1.35	.095	1.15	0.98-1.35	.098	1.15	0.98-1.35	.098
Antal år i skola												
9 år eller färre				1			1			1		
10 år eller fler				1.03	0.88-1.22	.710	1.03	0.87-1.21	.768	1.03	0.87-1.21	.768
Civilstånd												
Singel				1			1			1		
I förhållande				1.08	0.89-1.31	.416	1.08	0.89-1.31	.426	1.08	0.89-1.31	.426
Kommuntyp												
Urban kommun				1			1			1		
Tätorts-kommun				1.32	1.06-1.65	.015	1.32	1.05-1.65	.016	1.32	1.05-1.65	.016
Landsbygds-kommun				1.34	1.12-1.61	.002	1.34	1.11-1.60	.002	1.34	1.11-1.60	.002
Undersökningsomgång												
*språkgrupp										1.30	0.94-1.78	.112

Förklaring: Undersökningsomgång*språkgrupp är en interaktionsvariabel mellan undersökningsomgång och språkgrupp.

Sambandet mellan språk och det politiska förtroendet var till synes mer komplext (Tabell 3). I Modell 2 hittades inget statistiskt signifikant samband mellan språk och förtroende men nog i Modell 3. Detta kunde förklaras av en stark interaktionseffekt mellan undersökningsomgång och språk, det vill säga att effekten av språk varierade beroende på undersökningsomgång. Detta kan även utläsas ur Tabell 2 där det framgår att de svenskspråkiga går från att ha haft en högre andel med stort förtroende för riksdag och regering år 2005 till att ha en betydligt lägre andel med stort förtroende år 2016 jämfört med de finskspråkiga. Sannolikheten för att ha stort politiskt förtroende var även högre för de som hade en högre utbildningsnivå och för de som bodde i en landsbygdskommun.

När det gäller sambandet mellan språk och institutionellt förtroende urskiljer sig två olika mönster beträffande den nationella (Tabell 4) och den lokala nivån (Tabell 5). Sannolikheten för att ha stort förtroende för FPA var statistiskt signifikant högre för finskspråkiga medan sambandet var det omvända gällande äldreomsorgen i kommunen, det vill säga att sannolikheten för att ha stort förtroende var lägre hos finskspråkiga än hos svenskspråkiga. Ett statistiskt signifikant samband med språk kvarstod även i Modell 3 för både FPA och äldreomsorgen. I Modell 3 i Tabell 4 kan man även se att sannolikheten för att ha stort förtroende för FPA var högre för 75-åringarna och i Tabell 5 att sannolikheten för att ha stort förtroende för äldreomsorgen var högre för 75-åringarna, samt för de som bodde i tätorts- eller landsbygdskommun. Inga signifikanta interaktionseffekter mellan undersökningsomgång och språk hittades.

DISKUSSION

I denna studie har vi undersökt förändringar i politiskt, institutionellt och socialt förtroende hos svenskspråkiga och finskspråkiga äldre i landskapet Österbotten mellan år 2005 och år 2016. Resultaten var i linje med vår första hypotes, det vill säga att det politiska och det institutionella förtroendet var lägre år 2016 jämfört med år 2005. Dessa resultat kvarstod även när vi kontrollerat för språkgrupp, kön, ålder, utbildning, civilstånd och kommuntyp. Resultaten visade även att inga statistiskt signifikanta förändringar skett gällande nivån av det sociala förtroendet vilket gav ytterligare stöd för Hypotes 1. Vi fann även delvis stöd för vår andra hypotes, där vi antog att en förändring i negativ riktning särskilt skulle ha skett bland de svenskspråkiga, på så sätt att det skett en mera markant försämring i det politiska förtroendet och förtroendet för FPA hos de svenskspråkiga jämfört med de finskspråkiga. Däremot visade resultaten att förtroendet för äldreomsorgen var lägre för de finskspråkiga vid båda mättillfällena, även om det skett en negativ förändring i förtroendenivån inom båda språkgrupperna.

I linje med tidigare forskning (Bäck m.fl. 2016) var det politiska förtroendet lägre år 2016 än 2005, vilket kan återspegla effekten av en period av ekonomiska nedskärningar och åtstramningspolitik (Newton 2006). Huruvida man hade stort förtroende för riksdag och regering påverkades även av utbildningsnivå på så sätt att en högre utbildningsnivå ökade sannolikheten för att ha stort politiskt förtroende. Detta kan ses överensstämma med studien av Hannikainen (2018) som visade att låginkomsttagare var mera missnöjda med välfärdspolitiken. Ett näst intill häpnadsväckande resultat i vår studie var att andelen med högt förtroende för riksdag och

regering bland de svenskspråkiga sjönk från 21,1 procent år 2005 till 5,5 procent år 2016. En tänkbar faktor som kunnat bidra till denna förändring var den år 2016 högaktuella Social- och hälsovårdsreformen, och mera specifikt diskussionen kring att Vasa centralsjukhus inte skulle få fulljournsstatus i och med reformen vilket kunde ses som en särskilt viktig fråga för de svenskspråkiga. Det låga politiska förtroendet bland de svenskspråkiga kunde således ses som ett lågt stöd för den dåvarande politiska ledningen (Newton 2006). Denna tolkning får stöd av Magmas rapport gällande en opinionsmätning om svenskspråkigas röstningsbeteende inför riksdagsvalet 2019 som visade på ett utbrett missnöje gentemot Juha Sipiläs regering och ett lägre stöd för Centern och Samlingspartiet än tidigare (Kepsu och Majander 2019).

Finland hör till de länder där förtroendet för samhällsinstitutionerna länge varit högt. I en tidigare undersökning (Barometern 2007) konstaterades att åldern har ett enhetligt samband med graden av förtroende. Äldre människor förlitade sig i hög grad på den kommunala servicen och hade även större förtroende för den. Resultaten i vår studie visar dock att det institutionella förtroendet på såväl nationell som kommunal nivå var lägre 2016 jämfört med 2005. Vi har inget allmänt svar på vad som ligger bakom sjunkande nivåer av institutionellt förtroende. Det kan ha att göra med större samhällsförändringar som ökad individualisering, globalisering, ökad polarisering i samhället mellan olika sociala grupperingar samt ökad privatisering av offentlig service (Holmberg och Rothstein 2016). Förändringarna kan således vara kopplade både till omvärlden men även till strukturella förändringar hos de enskilda institutionerna. De negativa förändringarna i förtroendet för FPA skulle därmed kunna förklaras av diverse strukturella reformer, t.ex. i form av centralisering av verksamheten och en övergång till digitala tjänster. En annan möjlig tolkning är att de åtstramningar i välfärdspolitiken som ägt rum under de senaste decennierna konkretiseras i FPA:s verksamhet och på så sätt påverkar människor uppfattning om t.ex. institutionens kompetens och värdegemenskap (Holmberg och Weibull 2017). Det är därmed rimligt att anta att motsvarande förändringar i förtroendet kan hittas hos äldre även på nationell nivå även om denna studie endast inkluderade äldre i Österbotten.

Även organiserandet av den kommunala äldreomsorgen har genomgått stora förändringar sedan 1990-talet (Anttonen och Häikiö 2011). Kommunerna har, genom Statsandelsreformen från år 1993, fått ett allt större ansvar för finansiering och organisering av social- och hälsovårdstjänster, vilket har gjort att tjänsterna har utvecklats på olika sätt och delvis ojämlikt i Finland (Mathew Puthenparambil m.fl. 2017). Vissa kommuner har större inslag av privata serviceproducenter, medan andra kommuner i huvudsak producerar äldreomsorg i egen regi. Dessutom ser vi ett större inslag av informalisering vilket innebär att familjen och egna närstående fått ett större omsorgsansvar. Dessa strukturella förändringar kan ses som en trolig förklaring till sjunkande nivåer av förtroende för den kommunala äldreomsorgen. I linje med tidigare forskning gällande förtroende för hälsovården (Nygård m.fl. 2011) uppvisade finskspråkiga även ett lägre förtroende för den kommunala äldreomsorgen jämfört med svenskspråkiga. Mönstret gällande institutionellt förtroende på nationell nivå och på lokal nivå verkar således i viss mån skilja sig åt och det är tänkbart att det faktum att våra svensk- och finskspråkiga respondenter lokalt lever som osäker minoritet och majoritet inverkar på förtroendet på lokal nivå på ett annat sätt jämfört med de andra regionala områdena i Finland. I tolkningen av resultaten är det därmed även viktigt att ha i åtanke att undersökningen genomförts i Österbotten där svenskspråkiga i

många kommuner är i majoritet. I Språkberättelsen (Statsrådets kansli 2017) framgick det att det fanns stora regionala skillnader gällande de svenskspråkigas situation. Detta syntes bland annat i att social- och hälsovårdstjänsterna fick högre betyg i Österbotten jämfört med Nyland och Åboland. På lokal nivå verkar således tillgången till svenskspråkig service i Österbotten upplevas som god vilket delvis kan förklara att svenskspråkiga har ett högre förtroende än finskspråkiga för den kommunala äldreomsorgen. De finskspråkigas lägre förtroende kan således botten i bristande service på finska i tvåspråkiga kommuner med svenska som majoritetsspråk (jfr. Grönlund och Isaksson 2008). Detta är inget vi kan bekräfta i vår studie men det kunde vara en bidragande förklaring.

I linje med tidigare forskning hittades inga större förändringar i det sociala förtroendet (Kumlin m.fl. 2018), vilket stärker tanken om att det sociala förtroendet är mera stabilt över tid och att förändringar i politiskt och institutionellt förtroende inte nödvändigtvis avspeglas i det sociala förtroendet. I likhet med Nyqvist och Nygård (2013) hittade vi heller inga statistiskt signifikanta skillnader i det sociala förtroendet mellan språkgrupperna. Våra analyser visade att utav de variabler som vi inkluderat i regressionsanalyserna var det enbart kommuntyp som hade en signifikant effekt på det sociala förtroendet. Enligt resultaten var sannolikheten för att ha ett stort förtroende för sina grannar högre om man bodde i en tätortskommun eller i en landsbygdskommun. En möjlig tolkning är att det partikulära förtroendet, det vill säga förtroendet för människor man känner eller vet något om, har visat sig vara högre i mindre samhällen (Uslaner 2001).

Sammanfattningsvis kan de negativa förändringar i det politiska och institutionella förtroendet som har skett tolkas som att de normativa förväntningar äldre har på dessa aktörer inte uppfylls i samma utsträckning som tidigare (Barber 1983; Warren 1999). Detta kan ses som oroväckande eftersom befolkningens förtroende utgör en viktig samhällsresurs. Om förtroendet för de samhällsinstitutioner som de äldre är beroende av försvagas kan även deras förtroende för demokratins institutioner vara i fara, vilket i ett större perspektiv kan utmana välfärdsstatens legitimitet. Ett lågt förtroende gör det bland annat svårare att komma överens i politiska sakfrågor och det skapar misstroende som kan sprida sig till andra samhällsinstitutioner. På ett övergripande plan påverkar ett sjunkande förtroende även äldres sociala kapital som i sin tur är viktigt för ett aktivt åldrande, vars främjande har lyfts fram som ett centralt policymål (WHO 2002). Resultaten i den här studien ger således en indikation på att det skulle vara viktigt att vidare undersöka de bakomliggande faktorerna till lägre nivåer av förtroende bland äldre och vilka åtgärder som kunde vidtas för att stärka förtroendet.

Våra resultat visar också på att språkgruppstillhörighet spelar en roll gällande äldres förtroende. Även om vi inte har frågat om språkservice i vår studie så visar tidigare forskning i linje med detta att tillgång till service på modersmålet har ett samband med förtroendet (Grönlund och Isaksson 2008), vilket visar på vikten av att garantera tillgång till service på både svenska och finska. I vår studie kan vi konstatera att våra respondenter lever i kommuner där svenskan och finskans ställning som minoritets- eller majoritetsspråk kan växla lokalt medan finskans position som majoritetsspråk är självklar på nationell nivå. Skillnaderna mellan finsk- och svenskspråkiga äldre i våra resultat antyder att språket bidrar till förändringar i förtroende och således socialt kapital men vi behöver ytterligare forskning för att dra mer generella slutsatser kring hur språks minoritets- och majoritetsstatus lokalt och nationellt inverkar på äldres förtroende. Resultaten

från denna studie kan även ha implikationer för fortsatt forskning ur ett internationellt perspektiv. Även om det är komplicerat att exakt ange hur många länder som är officiellt två- eller flerspråkiga (eftersom inte alla länder konstitutionellt anger ett national- eller huvudspråk, se t.ex. Spolsky 2009), finns det tiotals andra två- och flerspråkiga kontexter där jämförande studier kunde ge oss mer kunskap om vilken betydelse språkens inbördes ställning har för förtroendet hos äldre enligt språkgruppering. Tidigare forskning visar till exempel att äldre språkliga minoritetsgrupper i Kanada och Wales (Bouchard m.fl. 2012; Martin m.fl. 2018) upplever svårigheter med att få social- och hälsovård på eget språk som även har lyfts fram i rapporter och studier gällande Finland (Lindell 2016; Nyqvist m.fl. i tryck/2021) vilket tyder på att likheter mellan språkliga minoritetskontexter finns.

Denna studie har bidragit till utökad kunskap om förändringar i förtroende hos äldre över tid och ger samtidigt värdefull information om skillnader mellan språkgrupperna. Det finns dock ett par begränsningar som bör tas i beaktande i tolkningen av resultaten. Eftersom datamaterialet enbart består av äldre som bor i landskapet Österbotten och att det tidigare konstaterats att det finns regionala skillnader i svenskspråkigas livssituation (Statsrådets kansli 2017) kunde resultaten ha sett annorlunda ut i en studie som skulle omfatta hela Svenskfinland. På ett övergripande plan utgår vi dock från att mekanismerna som ligger bakom eventuella förändringar i förtroendekapitalet till stor del är generella och inte unika för Österbotten. Därtill innefattar studien enbart 65- och 75-åringar så vi vet inte om liknande förändringar i förtroende skulle ha hittats hos yngre eller ännu äldre individer. Med tanke på att den senare datainsamlingen ägt rum 2016 kan vi inte säga något om hur nivåerna av förtroendet ser ut i dagsläget. Även om studierna inte är direkt jämförbara indikerar resultat från Barometerundersökningen 2019 (Barometern 2019) att det politiska förtroendet är högre än de siffror som vi har från GERDA-undersökningen 2016. En ytterligare faktor som vi i denna studie inte har undersökt är förtroendet hos tvåspråkiga (finsk-svenska) äldre som med största sannolikhet ingår i datamaterialet eftersom materialet inte möjliggör denna information. Slutligen kan vi inte utesluta att nivån av förtroende kunde förklaras av andra variabler än de som inkluderats i de aktuella analyserna, t.ex. ålderism som tidigare visats ha en inverkan på äldres förtroende (Nygård m.fl. 2011).

KÄLLOR

- Alanen, Aku och Niemeläinen Sami. 2003. Sosiaalisen pääoman subjektiivisten mittareiden etsintää – luottamus, ystävyysuhteet ja toiminta aluetasolla Suomessa. <http://www.tilastokeskus.fi/org/tut/dthemes/papers/sospaa.pdf>. Hämtat 21.8.2020
- Anttonen, Anneli och Häikiö, Liisa. 2011. Care 'going market': Finnish elderly-care policies in transition. *Nordic Journal of Social Research* 2, 71–91. <https://doi.org/10.15845/njsr.v2i0.111>
- Barber, Bernard. 1983. *The logic and limit of trust*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Barometern. 2019. Institutet för samhällsforskning. Åbo Akademi
- Barometern. 2007. FSD 3199 Suomenruotsalainen Barometri 2007. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
- Bouchard, Louise, Chomienne, Marie-Hélène, Benoit, Monique, Boudreau, Françoise, Lemonde,

- Manon och Dufour, Suzanne. 2012. Do chronically ill, elderly Francophone patients believe they are adequately served by Ontario's health care system?: exploratory study of the effect of minority-language communities. *Canadian Family Physician/Médecin De Famille Canadien* 58:12, 686–687.
- Bäck, Maria. 2019. Sosiaalisen luottamuksen merkitys ja yhteys poliittiseen luottamukseen. I Maria Bäck och Elina Kestilä-Kekkonen (red.), *Poliittinen ja sosiaalinen luottamus. Polut, trendit ja kuilut*. Finansministeriets publikationer 2019:31. Helsingfors: Finansministeriet, 80–97.
- Bäck, Maria. 2017. Kriittiset mutta uskolliset suomalaiset: Kansalaisten EU-asenteet jäsenyyden aikana. I Tapio Raunio och Juho Saari, (red.), *Reunalla vai ytimessä? Suomen EU-politiikan muutos ja jatkuvuus*. Helsinki: Gaudeamus, 26–51.
- Bäck, Maria, Kestilä-Kekkonen, Elina och Söderlund, Peter. 2016. Suomalaisten poliittinen luottamus ja siihen vaikuttavat tekijät. I Kimmo Grönlund och Hanna Wass (red.), *Poliittisen osallistumisen eriytyminen. Eduskuntavaalitutkimus 2015*. Helsingfors: Justitieministeriet.
- Bäck, Maria och Kestilä, Elina. 2009. Social capital and political trust in Finland: an individual-level assessment. *Scandinavian Journal of Political Research* 32:2, 171–194.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2008.00218.x>
- Elgar, Frank J. 2010. Income inequality, trust, and population health in 33 countries. *American journal of public health* 100:11, 2311–2315. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2009.189134>
- Eurostat. 2019. *Ageing Europe*. <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/ageing/>. Hämtat 27.3.2020.
- Finlands officiella statistik (FOS). 2020. Befolkningsstruktur. Helsingfors: Statistikcentralen. http://www.stat.fi/til/vaerak/index_sv.html. Hämtat 27.3.2020.
- Gilbert, Keon L., Quinn, Sandra C., Goodman, Robert M., Butler, James och Wallace, John M. 2013. A meta-analysis of social capital and health: a case for needed research. *Journal of Health Psychology* 18:11, 1385–1399. <https://doi.org/10.1177/1359105311435983>
- Glanville, Jennifer L. och Paxton, Pamela. 2007. How do we learn to trust? A confirmatory tetrad analysis of the sources of generalized trust. *Social Psychology Quarterly* 70:3, 230–242.
<https://doi.org/10.1177/019027250707000303>
- Goerres, Achim. 2009. *The political participation of older people in Europe: the greying of our democracies*. London: Palgrave Macmillan.
- Grönlund, Kimmo och Setälä, Maija. 2012. Inhonest officials we trust: institutional confidence in Europe. *The American Review of Public Administration* 42:5, 523–542. <https://doi.org/10.1177/0275074011412946>
- Grönlund, Kimmo och Isaksson, Guy-Erik. 2008. Litar finlandssvenskarna på samhällsinstitutionerna? I Kjell Herberts (red.), *Opinioner och trender i Svenskfinland. Barometern 01-07*. Vasa: Institutet för samhällsforskning.
- Hannikainen, Katri. 2018. *Ikääntyneiden sosiaali- ja terveystalveluiden tarve ja käyttö eroavat tulotason mukaan*. Suomen sosiaalinen tila 1/2018. Tutkimuksesta tiiviisti 3/2018. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Henning-Lindblom, Anna och Liebkind, Karmela. 2007. Objective ethnolinguistic vitality and identity among Swedish-speaking youth. *International Journal of the Sociology of language* 187:188, 161–183.
<https://doi.org/10.1515/IJSL.2007.054>
- Holmberg, Sören och Rothstein, Bo. 2017. Trusting other people. *Journal of Public Affairs* 17:1–2, e1645.
<https://doi.org/10.1002/pa.1645>
- Holmberg, Sören och Rothstein, Bo. 2016. Mellanmänsklig tillit bygger goda samhällen. I Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson och Maria Solevid (red.), *Ekvilibrium*. Göteborgs universitet: SOM-institutet, 79–89.

- Holmberg, Sören och Weibull, Lennart. 2017. Långsiktiga förändringar i svenskt institutionsförtroende. I Ulrika Andersson, Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson och Maria Oskarson (red.), *Larmar och gör sig till*. Göteborgs universitet: SOM institutet, 39–57.
- Islam, Muhammad Kamrul, Merlo, Juan, Kawachi, Ichiro, Lindström, Martin och Gerdtham, Ulf-G. 2006. Social capital and health: does egalitarianism matter? A literature review. *International Journal for Equity in Health* 5:1, 3. <https://doi.org/10.1186/1475-9276-5-3>
- Jakobsson, Gunborg och Nyqvist, Fredrica. 2011. Socialt kapital i Österbotten. I Pirkko Vartiainen och Maritta Vuorenmaa (red.), *Kohti sosiaalisesti kestävää hyvinvointia. Näkökulmia Pohjanmaalta. Pohjanmaan hyvinvointi*. Vaasa: Vaasan Yliopiston julkaisuja, tutkimuksia 295, 83–95.
- Kangas, Olli, Lundberg, Urban och Ploug, Niels. 2010. Three routes to pension reform: politics and institutions in reforming pensions in Denmark, Finland and Sweden. *Social Policy & Administration* 44:3, 265–284. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9515.2010.00713.x>
- Karv, Thomas. 2020. Det politiska förtroendet i Ankdammen. I Marina Lindell (red.), *Vad tycker Svenskfinland? Resultat från den finlandssvenska medborgarpanelen Barometern 2019-2020*. Vasa: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi och Svenska kulturfonden, 43–48.
- Kawachi, Ichiro och Berkman, Lisa. 2000. Social cohesion, social capital, and health. I Lisa F. Berkman och Ichiro Kawachi (red.), *Social Epidemiology*. New York: Oxford University Press, 174–190.
- Kepsu, Kaisa och Majander, Mikko. 2019. *Opinionsmätning om de svenskspråkigas röstningsbeteende inför riksdagsvalet 2019*. <http://magma.fi/wp-content/uploads/2019/06/121.pdf>. Hämtat 27.3.2020.
- Kim, Daniel, Subramanian, S.V. och Kawachi, Ichiro. 2008. Social capital and physical health: a systematic review of the literature. I Ichiro Kawachi, S.D. Subramanian och Daniel Kim (red.), *Social capital and health*. New York: Springer, 139–190.
- Kumlin, Staffan, Stadelmann-Steffen, Isabelle och Haugsgjerd, Atle. 2018. Trust and the welfare state. I Eric M. Uslaner (red.), *The Oxford Handbook of Social and Political Trust*. New York: Oxford University Press, 385–408.
- Liebkind, Karmela och Henning-Lindblom, Anna. 2015. Identitet och etnicitet – och språk? I Marika Tandefelt (red.), *Gruppspråk, samspråk, två språk. Svenskan i Finland – i dag och igår*. Helsingfors: Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet, 183–200.
- Liebkind, Karmela, Henning-Lindblom, Anna och Solheim, Erling. 2006. Ingroup favouritism and outgroup derogation among Swedish-speaking Finns. *Nordic Psychology* 58:3, 262–278. <https://doi.org/10.1027/1901-2276.58.3.262>
- Lindell, Marina. 2016. *Språkbarometern 2004–2016. Forskningsrapport. Kielibarometri 2004–2016. Tutkimusraportti*. Justitieministeriets publikation 52/2016. Helsinki: Justitieministeriet. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79090>. Hämtat 17.11.2020
- Luhmann, Niklas. 1979. *Trust and power*. Chichester: Wiley.
- Mathew Puthenparambil, Jiby, Kröger, Teppo och Van Aerschot, Lina. 2017. Users of home-care services in a Nordic welfare state under marketisation: the rich, the poor and the sick. *Health & Social Care in the Community* 25:1, 54–64. <https://doi.org/10.1111/hsc.12245>
- Martin, Conor, Woods, Bob och Williams, Siôn. 2018. Language and culture in the caregiving of people with dementia in care homes - what are the implications for well-being? A scoping review with a Welsh perspective. *Journal of Cross-Cultural Gerontology* 34:6, 67–114. <https://doi.org/10.1007/s10823-018-9361-9>
- Nettle, Daniel och Romaine, Suzanne. 2000. *Vanishing voices: the extinction of the world's languages*.

- Oxford: Oxford University Press.
- Newton, Kenneth. 2001. Trust, social capital, civil society, and democracy. *International Political Science Review* 22:2, 201–214. <https://doi.org/10.1177/019251210102200204>
- Newton, Kenneth. 2006. Political support: Social capital, civil society and political and economic performance. *Political Studies* 54:4, 846–864. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2006.00634.x>
- Newton, Kenneth och Zmerli, Sonja. 2011. Three forms of trust and their association. *European Political Science Review* 3:2, 169–200. <https://doi.org/10.1017/S1755773910000330>
- Nygård, Mikael, Gustafson, Martin & Gustafson, Yngve. 2011. Förtroende för hälsovården bland 65- och 75-åringar i Västerbotten och Österbotten. I Mikael Nygård och Fjalar Finnäs (red.), *Hälsa och välfärd i ett föränderligt samhälle - festskrift till Gunborg Jakobsson*. Åbo: Åbo Akademis förlag, 205–222.
- Nygård, Mikael och Jakobsson, Gunborg. 2013. Senior citizens and political participation – evidence from a Finnish regional study. *Ageing and Society* 33:1, 159–180. <https://doi.org/10.1017/S0144686X11001139>
- Nyqvist, Fredrica, Lindell, Marina, Björklund, Siv och Nygård, Mikael. I tryck/2021. Being small and outnumbered: Service and sociocultural exclusion among older linguistic minorities in Finland. *Linguistic Minorities and Society*.
- Nyqvist, Fredrica och Nygård, Mikael. 2013. Is the association between social capital and health robust across Nordic regions? Evidence from a cross-sectional study of older adults. *International Journal of Social Welfare* 22:2, 119–129. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2397.2011.00864.x>
- Nyqvist, Fredrica, Nygård, Mikael och Snellman, Fredrik. 2019. Active ageing: Results from Western Finland. *Research on Finnish Society* 12, 55–66.
- Office of the High Commissioner for Human Rights. 2017. Language rights of linguistic minorities. A practical guide for implementation. https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Minorities/SR/LanguageRightsLinguisticMinorities_EN.pdf. Hämtat 20.3.2020.
- Pelletier, Réjean, Couture, Jérôme och Crête, Jean. 2008. Identity and Political Trust in Minority Nations. Paper delivered at the PSA Specialist Group on British and Comparative Territorial Politics. https://www.researchgate.net/publication/326632065_Identity_and_Political_Trust_in_Minority_Nations. Hämtat: 17.8.2020.
- Putnam, Robert D. 2000. *Bowling alone*. New York: Free Press.
- Rinta-Kiikka, Suvi, Yrjölä, Tapani och Alho, Eeva. 2018. *Talous, arvot ja alueellinen sosiaalinen pääoma*. PTT rapportteja 258. Helsinki: Pellervon taloustutkimus.
- Rothstein, Bo och Stolle, Dietlind. 2008. The state and social capital: An institutional theory of generalized trust. *Comparative Politics* 40:4, 441–460. <https://doi.org/10.5129/001041508X12911362383354>
- Rothstein, Bo och Uslaner, Eric. 2005. All for one: equality, corruption, and social trust. *World Politics* 58:1, 41–72. <https://doi.org/10.1353/wp.2006.0022>
- Seligman, Adam B. 1997. *The problem of trust*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Skutnabb-Kangas, Tove och Phillipson, Rober. 2010. The global politics of language: markets, maintenance, marginalization, or murder. I Nikolas Coupland (red.), *The Handbook of Language and Globalization*. London: Wiley-Blackwell, 77–100.
- Smith-Christmas, Cassie, Ó Murchadha, Noel P., Hornsby, Michael and Moriarty, Máiréad, (red). 2018. *New speakers of minority languages: linguistic ideologies and practices*. London: Palgrave Macmillan. https://www.researchgate.net/publication/322184438_New_Speakers_of_Minority_Languages_Linguistic_Ideologies_and_Practices. Hämtat 26.3.2020.

- Spolsky, Bernhard. 2009. *Language management*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Statistikcentralen. 2020. Klassificeringsnyckel mellan kommuner och statistisk kommungruppering år 2020. https://www.stat.fi/sv/luokitukset/corrmaps/kunta_1_20200101%23kuntaryhmitys_1_20200101/. Hämtat 30.3.2020.
- Statsrådets kansli. 2017. *Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2017*. Regeringens publikationsserie 9/2017. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160385>. Hämtat 20.3.2020.
- Stolpe, Claus. 2020. Tillit bland finlandssvenskar. Vem litar på vem? I Marina Lindell (red.), *Vad tycker svenskfinland? Resultat från den finlandssvenska medborgarpanelen Barometern 2019-2020*. Vasa: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi och Svenska kulturfonden, 37–42.
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. 2017. *World population aging: Highlights*. https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/ageing/WPA2017_Highlights.pdf. Hämtat 26.3.2020.
- Uslaner, Eric. 2002. *The moral foundations of trust*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Uslaner, Eric. 2001. Producing and consuming trust. *Political Science Quarterly* 115:4, 569–590. <https://doi.org/10.2307/2657610>
- Verkuynen, Maykel. 2005. Ethnic group identification and group evaluation among minority and majority groups: testing the multiculturalism hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology* 88:1, 121–138. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.88.1.121>
- Warren, Mark E. 1999. *Democracy and trust*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wilkes, Rima och Wu, Cary. 2018. Ethnicity, democracy, trust: a majority-minority approach. *Social Forces* 97:1, 465-494. <https://doi.org/10.1093/sf/soy027>.
- World Health Organization. 2002. *Active ageing: A policy framework* (No. WHO/NMH/NPH/02.8). Geneva: World Health Organization.
- Yamagishi, Toshio och Yamagishi, Midori. 1994. Trust and commitment in the United States and Japan. *Motivation and Emotion* 18:2, 129-166. <https://doi.org/10.1007/BF02249397>

Studien genomfördes inom ramen för projektet ”Äldres sociala inkludering ur ett minoritetsperspektiv – en nationell och internationell jämförelse (AgeMin)” med hjälp av stöd från Högskolestiftelsen i Österbotten och Svenska Kulturfonden. Databasinsamlingen har erhållits stöd från Aktiastiftelsen i Vasa, Harry Schaumans stiftelse, Svensk-Österbottniska Samfundet, Södra Österbottens förbund, Kungliga Skytteanska Samfundet och Letterstedtska föreningen.

FÖRFATTARINFORMATION

MARINA NÄSMAN

Doktorand

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, socialpolitik

Åbo Akademi

marina.nasman@abo.fi

FREDRICA NYQVIST

Docent, akademilektor

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, socialpolitik

Åbo Akademi

fredrica.nyqvist@abo.fi

MARINA LINDELL

PD, projektforskare vid Institutet för samhällsforskning

Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi, statskunskap

Åbo Akademi

marina.lindell@abo.fi

MIKAEL NYGÅRD

Professor

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, socialpolitik

Åbo Akademi

mikael.nygard@abo.fi

SIV BJÖRKLUND

Professor

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, språkbad

Åbo Akademi

siv.bjorklund@abo.fi